मोहक मधुबाला
पृष्ठ ७

पंचमकारया रहस्य व नेवाः समाजय् थुकिया प्रयोग
पृष्ठ २

सिटी कि आर्सनल ?
पृष्ठ ८

Sukrawa:ya Tansapau • Nepalbhasa Weekly

शुक्रवाःया तँसापौ

नेपालभाषा टाइम्सया सहप्रकाशन

दँ ७ ल्याः ३९, ने.सं. ११४३ सिल्लागा १२ (द्वादशी), वि.सं. २०७९ फागुन ५ गते शुक्रवाः, (2023 February 17), मू ८/– (८ पेज)

मनदेवी व लक्ष्मणकृष्णया मतिनाया बाखं

केशरमान ताम्राकार

प्रत्येक मनूतय् थःथःगु बिस्कं पहःयागु मतिनाया बाखं दइ। अथेहे साहित्यकार मयूजु मनदेवी ताम्राकार तण्डुकार व भाजु लक्ष्मणकृष्ण ताम्राकारया नं थःगु हे पहयागु मतिनाया बाखं दु। वयूकःपिनि ल्यायूम्ह ल्यासे इलय् अप्वः धयाथें इहिपा लमि तयाः जुइगु खः। लमिं धायेकाः, म्ह क्यनाः ज्यू मज्यू क्वःछीगु चलन अबलय्। तर वयूकःपिंसं लमि म्वायेक हे थवंथवय् खँ ल्हानाः खँ ब्याकाः इहिपा क्वःछित। अथे धयागु वय्कःपिनि इहिपा मतिना जुयाः जुल। न्हापां मतिना जुयाः लिपा इहिपा जुल। मतिना याये सःपिं मनदेवी व लक्ष्मणकृष्णं मतिनायात थुकथं विश्लेषण यानादी-

मनदेवी- मतिना धयागु निम्ह म्ह जूसां छगू आत्मा खः ला धयाथें च्वं। तुसि व तुसिपु न्हयाबलें नापं थें मतिनामिपितिगु क्वातुगु आत्मियता खः। छम्हेसित घाःपाः जूसा मेम्ह मतिनामिया म्हुतुं 'आया' सः पिज्वइ। छम्हेसिया नुगः थुं दीसा मेम्हेसिया मिखाय् ख्वबि जाइ।

लक्ष्मण कृष्ण -' मतिना जीवन खः, म्वायेत मदयेक मगाःगु वासः खः।'

लक्ष्मणकृष्ण भाजुं थःत मदयेक मगाःगु वासः कथं मनदेवी मयूजुयात ल्ययादिल। मतिना दुग्यंक यानादिल। इहिपा यानादिल। ख ला वयूकःपिनि मतिनाया चुलि ह्वःगु थाय् धयागु यैँया लुँहिति लिक्कसं च्वंगु सञ्चयकोषया ज्याकुथिइ खः। अथे हे नेपाल संवत् १०९६ साल पाखे वयूकःपिं निम्हं सञ्चयकोषया अड्डाया प्रशासन विभागय् ज्या यानादी। लक्ष्मणकृष्ण मनेदवी स्वयां सिनियर व अनुभवीम्ह खः। ब्वने सिधयेवं तप्यंक अन ज्या न्ह्याकूगुलिं उगु अड्डाय् मनदेवी न्हूम्ह स्टाफ जूगुलिं लक्ष्मणकृष्ण भाजुं ज्या स्यनाबीगु जुयाच्वन। न्हिछि ख्वाःख्वाः चूलाकाः ज्या स्यनेगु व सयेकेगु इवलय् वय्कःपिनि नुगलय् मतिनाया चुलि जायावन। मनदेवीया मिखां, नुगलं लक्ष्मणकृष्ण तसकं मिलनसार, ग्वाहालिमि व मेहनति खंकल। अथेहे लक्ष्मणकृष्णं मदेवी लिसे छगू अड्डाय् ज्या यायां खँल्हाबल्हा यायां ययावल। वयूकःयात यःगु धयागु मनदेवीयाके दुगु Simplicity खः।

ल्यं स्वंगूगु पृष्ठय्

वयूकःपिं मतिनामि, अनं कलाःभाःत, मांअबु, आः वयाः बाज्या अजि। थुकथं स्वयेबलय् शून्यं जीवन न्ह्याकादीपिं साहित्यकार भाजुमयूजु आः ज्याथजिथिया इलय् नं साहित्य सिर्जनाय् जक मखु, आर्थिक, पारिवारिक कथं नं तसकं स्वस्थ दु। थ्व नं छगू ज्वःमदुगु मतिनाया दसु खः।

मनदेवी व लक्ष्मणकृष्णया मतिनाया बाखं

न्हापांगु पृष्ठया ल्यं

मतिनाय् वं वयात ययेकी, वं वयात ययेकी। ययेकु ययेकुं जक जुयाः मतिनाया प्रस्ताव तये मछालकि व मतिना फसं ब्वयेका यंकी। अथे जूगु अनुभव यक्व ल्यासे ल्यायम्ह मतिनामिपिंस. वाःचायेकूगु दु। मतिनां भ्रूचाःपिं मतिनामिपिंसं थःगु नुगःया खँ प्रकट यायेमाः। मछाला च्वने मज्यू। अप्वः धयाथें मतिना प्रकट यायेगुलिं मयूजुपिं भचा लिपा लाः। मनदेवी व लक्ष्मणकृष्णया मतिनाय् नं मनदेवी मखु, लक्ष्मणकृष्ण भाजुं हे प्रस्ताव तयेमाल। म्हुतुं न्ववानामखु, यःपौ धायेला वा बाखं थें च्वयाः धाये। साहित्यिक रुपय् भ्वँतय् च्वयाः मतिनाया प्रस्ताव कथं मदेवीयात ब्वनेत बियादिल। उगु साहित्यिक बाखैपौ मनदेवीं ब्वं ला ब्वन, प्यन्हु न्यान्हु तक नुगलय् खँ वायेकु वायेकुं लिसः बी मफयाच्वन। मनदेवीया लिसः मवयेवं लक्ष्मणकृष्ण भाजुया नुगलय् छु जुल जुइ? छन्हु शनिवाः ज्याकुथिइ ओभरटाइम च्वनाः निम्हं लिहां वयाच्वंबलय् म्हुतुं हे तछ् यानाः हे लक्ष्मणकृष्णं मनदेवीयात मतिनाया प्रस्ताव तयाबिल। छक्वलं स्वीकार यानामदी मनेदेवी मयूजुं। वयू कलं नाइसेच्वंगु सलं भविष्यय् यक्व हे संघर्ष यायेमालीगु खँ न्ह्यथन। जातपातया हुनिं यानाः आपालं पंगःत ध्वदुइगु खँ थुइकेत स्वल। तर लक्ष्मणकृष्ण भाजुं मनदेवी मयूजुयात त्वःतेगु ला खँ हे मल्हाः। 'गन इच्छा दइ, अन उपायत नं अवश्य दइ' धकाः उखान कनाः मनदेवीयात थुइकेत स्वल। मनदेवीया मिखां लक्ष्मणकृष्णया मिखायात न्हिइका बी थें बी थें यात। तताम्हं मांबाःपिंत खँ न्यंकेत स्वल। अथेहे तताजुपिंसं दाइपिंत ह्ययेकल। कन्हय्कुन्हु मनदेवीं लक्ष्मणकृष्णयात औपचारिक रुपं 'ओके' यानाबिल।

मनदेवीं लक्ष्मणकृष्णया मतिनाय् थःगु मतिनाया भ्गौ छाप तयाबिल। तर खँ दु जातपातया। मनदेवी तण्डुकार (खुसः), लक्ष्मणकृष्ण ताम्राकार (तबः)। उगु इलय् मेगु जातया लिसे इहिपा यायेगु धयागु तसकं तसकं थाकु। थ्व जात च्वय्, थ्व जात क्वय् धायेगु जातीय भेदभाव तसकं दु। मनदेवीया छेँजःपिं भचा प्रगतिशील जूगुलिं वयूकःया छेँय् धाःसा छुं हे पंगः मवल। तर लक्ष्मणकृष्णया छेँय् धाःसा ग्यानापुक पंगः वल- जातपातया खँय्। संयुक्त परिवार जूगुलिं वयूकःया इहिपाया खँय् स्वीकृति मबिउ। थुकी चिउताः मतसे लक्ष्मणकृष्णं अन्तरजातीय इहिपा यायेगु धयागु भिष्मप्रतीज्ञा यायेधुंकूगुलिं थःगु छेँया थःथिति मदयेक साधारण कथं नेपाल संवत् १०९६ अक्षय तृतीया कुन्हु स्वयम्भर जुल। वयूकःपिनि इहिपा तसकं हे अःपुक जुल। पंगत छुं हे मवः। थुगु इहिपाया नं थःगु हे बाखं दु।

लक्ष्मणकृष्ण भाजुं थः तसकं स्याःपिं भिम्ह भिंनिम्ह पासापिं ज्वनाः मनदेवीया छेँय् भ्गाल। अन मनदेवीया छेँय् मनदेवीया तता केहेँपिं जक च्वनाः स्वयम्बरया ज्या क्वचायेकल। निखलंया छेँय् तःजिक भ्वय् तक मजुसे तसकं तसकं सरल कथं जूगु थुगु इहिपायात उदारहण कथं कायेछिं-छज्वः मतिनामितय् ज्वः मदुगु इहिपा। लक्ष्मणकृष्णया पासापिं दुथ्याःगु जुल स्वयम्भरया इलय्, तर मनदेवीया सुं नं पासापिंसं मनदेवीया स्वयम्भर स्वयेमखं। इहिपा जुइवं लक्ष्मणकृष्ण छेँ त्वःताः छकू क्वथा बालं कयाः च्वनादिल- मनदेवी व लक्ष्मणकृष्णया न्हूगु संसार दयेकेत।

इहिपा जुइ न्ह्यः मतिनाय् तक्यनाच्वनीबलय् अप्वः धयाथें मतिनामित थुखे उखे डेटिङ वनेगु धकाः फिल्म स्वःवनेगु, गनं पार्कय् चाःहिउ वनेगु याइ। तर वयूकःपिनि धाःसा भचा बिस्कं दु। निम्हं छगू हे ज्याकुथिइ जूगुलिं अथे जुइ मलाः। व इलय् वयूकःपिनि डेटिङ धयाथगु हे अफिसय् न्ह्यइपुक जुइगु खँल्हाबल्हा जुल। बरु ज्यां निम्हं लिहां वइबलय् मनदेवीया छेँय् थ्यंकेत चिहाकःगु लँपु दुसां ताःहाकःगु लँपु ल्ययेगु याइगु जुयाच्वन। छेँ थ्यने न्ह्यः भचा अप्वः खँल्हाबल्हा यायेगु ह्वःताः कायेत।

मतिनामि जुयाच्वंतले निम्हं लय् लय् ताइ। ख्वालय् न्ह्याबलें न्हिलां बाय् कयाच्वनी। पलख नापलाये मखनकि छु मगाः छु मगाः थें जुयाच्वनी। प्रत्येक मतिनामिपिंसं याइगु अनुभव थ्व छगू नं खः। तर इहिपा जुइधुनेवं चिकिचाचिकिचाधंगु खँय् नं ख्वाः थुस्स तयेगु जुइयः। अथे खःसां खँय्भासं छगू उखान हे धयातःगु दु, 'लोग्ने स्वास्नीको भ्गगडा परालको आगो'। छक्वः ह्वानाक्क च्याय, छक्वलं सिनावनी। उकिं जुइ मनदेवी मयूजुं धयादी, 'निर्जीव थलबल छथाय् द्यचिनेबलय् तां तिं सः वइ धासेंलि भ्गी ला मनू खः, नुगः खँ मिलय् मजुइबलय् थाकाथुक जु हे जुइ। थज्याःगु इलय् तिपू निम्हेस्यां अहम् भावना पिमकासे थःथम्हं द्वपं थुइकेमाः। अथे मजुल धाःसा तिपू जीवनय् अहं भावनां यानाः मैनमत थें नाया वनकी अस्तित्व हे मदयावनी।'

वयूकःपिनि दथुइ मेगु खँय् मखु, लक्ष्मणकृष्ण भाजुया बांमलाःगु बानीयात कयाः मनदेवी मयूजुं कचकच याइगु जुयाच्वन। व बांमलाःगु बानी धयागु वयूकः अयूलाः व चुरोटया अम्मली जुयाच्वन। थुगु अमल त्वःतकेत मनदेवी न्ह्याबलें कचकच याइगु, तं चाइगु, ख्वाः थुस्स तइगु। लिपा अयूलाः व चुरोट नितां च्वत्यंक त्वःतेवं इमि दथुइ थाकथुक मजुल।

प्रत्येक मतिनामित जुइमा वा कलाःभाःत जुइमा इमि दथुइ थः कथं सम्बोधन यायेगु याः। वयूकःपिं निम्हं मतिनामि कथंया इलय् छगू हे ज्याकुथिइ छकू हे क्वथाय् जूगुलिं मनदेवी लक्ष्मणकृष्णयात छुं कथंया नां कयाः सम्बोधन मयाःगु जुयाच्वन। तर लक्ष्मणकृष्णं धाःसा 'मन' धकाः यइपुगु सलं सम्बोधन यायेगु यानादी। इहिपा लिपा इपिं निम्हं कलाःभाःत वा बुराबुरी जुल। अनंलि थवंथवय् सःते मालकि 'अय् बुरा, अय् बुरी' धकाः सःतेगु जुयावल।

गुम्हं गुम्हं मतिनामीत इहिपा जुइ न्ह्यः च्यःख्याः, अस्यः पह वयेवं ख्याःखी ज्या नं जू। तर वयूकःपिनि दथुइ अज्याःगु बांमलाःगु ख्याः मजू। आःथें उगु इलय् डेटिङ वनेगु धयागु उलि मदु। अथे खःसां डेटिङ कथं गबलें गबलें ह्वःताः चूलाकाः थीथी द्यःयाथाय् वनेगु ज्या धाःसा जुयाच्वं। अफिसय् नं ख्याःखी यानामदी। अफिसय् जुइबलय् अफिसया चियम व मर्यादाय् च्वनेमाःगुलिं ज्याय् हे जक व्यस्त। लँय् निम्ह जुइबलय् नं दाजुकिजा, त्वाःबहाः मनू नापलाइ धकाः ग्याःचिकुं यानाः उलि ख्याः याना मजुइगु जुयाच्वन। तर लक्ष्मणकृष्णयात धाःसा मतिना जुयाच्वंगु इलय् तसकं रोमाञ्चित ई धयागु ज्यां लिहां वयाः घौछि मनदेवी मयूजुलिसे चाःहिलाः छेँ तक तःवनेगु ई जुयाच्वन।

हानं छकः लिसा कयाः धाये मनदेवी व लक्ष्मणकृष्ण मतिनाय् तक्यने न्ह्यः हे साहित्यकार मयूजु व भाजु खः। मनदेवी नेपालभाषाया साहित्यकार, अथे धयागु बाखं च्वयेगु यानादी। अथेहे लक्ष्मणकृष्ण खस भायूया साहित्यकार, चिनाखं व उपन्यास च्वयादी। मनदेवी नापलाय् न्ह्यः हे लक्ष्मणकृष्णं खस भायूया उपन्यास 'समयको फेरोमा' पिथने धुंकूगु जुयाच्वन, वि.सं. २०३० सालय्। अथेहे थुगुसी हे 'नगाइएका गीतहरू' काव्य सफू पिदनेगु लँपुइ दु। वयूकलं नेपालभाषां च्वसु च्वया मदीसां नेपालभाषाया बाखंयात खँय् भासं हीकाः थीथी पत्रपत्रिकाय् पिथनाच्वंगु दु। ख ला इलय् ब्यलय् मनदेवीया बाखं नेपालभाषा पत्रपत्रिकाय् पिदनाच्वंगु यक्व दयेधुंकल। वयूकःया बाखंत सफूया रुपय् पिदंगु खँ ल्हायेगु खःसा आःतकया दुने प्यंगू बाखं सफू प्रकाशित जुइधुंकल। छसीकथं 'इलं क्यंगु लँ' (ने.सं. ११३७), 'लँय् खनागु पलाः' (ने.सं. ११३८), 'धूफ्वः' (ने.सं. ११००) व 'छेँ दुने' (ने.सं. ११४२) जुल।

वयूकःपिनि दथुइ सिर्जना जूगु साहित्यक रचनायात नं निम्हेस्यां मतिना याइगु जुयाच्वन। दकलय् न्हापां वयूकःपिनि रचनाया सवाः तिपू दुने हे जुयाच्वंगु दु। मनदेवीया बाखंयात लक्ष्मणकृष्णं ब्वनी, गनं भिंकेमाःसा थःगु बिचाः प्वंकी। अथेहे लक्ष्मणकृष्णया च्वसु, चिनाखं मनदेवी ब्वनाः थःगु खँ तयादी। थुकथं सहलह ब्याकाः थःथःगु रचनायात अन्तिम रुप बीगु यानाच्वंगु दु।

लक्ष्मणकृष्ण भाजुं थःगु विगतया खँ लुमंकाः धयादी, 'जीवन छगू संघर्ष खः। शून्य जीवनं शुरु यानाः थौंया स्थिति थ्यंकेत गुलि कुतः जुल, गुकथं जीवन न्ह्यानाच्वन वाः हे मचायेक थन थ्यन।' अथेहे मनदेवी मयूजुं नं थःगु जीवन यात्रा छगू संघर्षशील कथं जिन्दगी हनेमाःगु लुमंकादी। वयूकःपिंत इहिपा लिपा साामाजिक स्वयाः नं आर्थिक समस्यां आपालं कयूकयू पूवःगु जुल। छेँपाखें भौतिक साधन छुं हे मकासे खालि बालं क्वथाय् दुहां वःपिं थौं इहिपा जूगु नं पीखुदँ पुलेधुंकल। थुलिया दथुइ काय छम्ह, थौंकन्हय् सफ्टवेयर इन्जिनियर दु, भौमचा मेडिकल डाक्टर। अथेहे म्ह्याय् छम्ह मेडिकल डाक्टर, जिलाजं इन्जिनियर। थौंकन्हय् अमेरिकाया सान फ्रान्सिस्कोय् च्वंच्वनादी। काय् व म्ह्याय् पाखें छम्ह छम्ह म्ह्याय् दु। धायेबलय् वयूकःपिं मतिनामि, अनं कलाःभाःत, मांअबु, आः वयाः बाज्या अजि। थुकथं स्वयेबलय् शून्यं जीवन न्ह्याकादीपिं साहित्यकार भाजुमयूजु आः ज्याथजिथिया इलय् नं साहित्य सिर्जनाय् जक मखु, आर्थिक, पारिवारिक कथं नं तसकं स्वस्थ दु। थ्व नं छगू ज्वःमदुगु मतिनाया दसु खः।